

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Secvndvs. Vtrum Deus poßit aliquid creare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

ordo, nullum esse necesse est extremis communefubiectionem, nisi secundum imaginationem, ut ait S. Thom. in art. 2. dicta quasi. de potentia in cap. quem locum notat & refert ad verbum Capr. in allegata q. & resp.

Creationis
diffinitio

Ex dictis, ac prænотatis colligi facile potest non solum creationis diffinitio, sed etiam legitima eius intelligentia. Est enim creatio productio, siue emanatio totius entis ex nihilo. Cuius non solum singulæ partes habentur in textu, sed etiam ipsa tota diffinitio concluditur in fine corporis. Prima particula, quæ ponitur loco generis, est productio, siue emanatio, ad designandum creationem hic sumi tam actiue, quam passiue, & utrique conuenire diffinitionem hanc. Vnde etiam in titulo proponitur quæstio de creatione actiua, significata verbo creare: in corpore verò respondet de emanatione, qua passiuæ productio significatur; eadem enim responsio proposito quæstio satisfacit in utroque sensu. Reliquarum verò partium sensus perspicue patet ex dictis.

Alia potest etiam afferri creationis diffinitio ex doctrina secundæ præcedentis quæstionis articuli collecta, videlicet: Creatio est productio entis in quantum ens. Cuius intelligentiam nobis etiam aperient infra dicenda articulo quinto. Sit igitur nobis hæc.

Conclusio
nisi.

PRIMA CONCL. Creatio est productio entis ex nihilo.

SECUNDA CONCL. Præpositio ex in diffinitione creationis posita dupliciter sumi potest. Vno modo affirmatiue, & sic designat ordinem eius, quod est ad non esse præcedens. Alio modo negatiue, & sic negat ordinem, adeo, ut sit sensus: sit ex nihilo, id est non ex aliquo tanquam ex materia.

Argumentum
Solus.

CONTRA primam concl. sunt argumenta Aureoli apud Capr. in 2. dist. 1. qu. 2. contra 4. eius conclusionem ibi soluta. Contra eandem concl. sunt argumenta, quæ profert & soluit Zum. in dicto a. 3.

Obi. 1. cont.
2. concl.

CONTRA secundam concl. argumentatur Molina. Primò. Secundum Ansel. in Monologio cap. 8. pars illa ex nihilo exponenda est negatiue, ita ut sensus definitionis sit: Creatio est productio rei non de aliquo; ergo non denotat ordinem termini à quo, quasi præcedere debeat terminum ad quem. Respond. primò Ansel. per eam expositionem velle solum excludere realem ordinem ad materiam, vel terminum præcedentem. Secundò dico nullam esse consequentiam. Non enim excludit aliam expositionem, quæ rationis ordinem tantum admittit.

Obi. 2.

Secundò. Ad rationem propriam termini à quo requiritur subiectum, cui primò insit terminus à quo, atque adeo à quo expellatur ratio termini à quo per aduentum termini ad quem. Respond. hoc argumentum esse replicam Aureoli apud Capr. loco citato, cui respondet Capreol. dicens, non ubicunque est talis ordo requiri commune subiectum, siue substratum propriè loquendo utrique termino, nisi sit ordo realis, qualis non est inter ens & non ens, ut manifeste docet S. Thom. in dicta q. 3. de pot. art. 2. in cap. & in art. seq. in respons. 2.

Obiect. 3.

Tertio. Ad rationem creationis per accidens est quòd non esse rei, quæ producitur, duratione antecedit rem ipsam, dummodo talis res non producat de aliquo; ergo Antecedens probatur; quoniam id solum necessarium est ad creationem, quæ cum noui-

tate essendi sit: potuit autem aliquid esse creatum à Deo ab æterno. Respond. nullam esse consequ. ut enim sit ordo rationis entis ad non ens, non requiritur, ut non esse duratione præcedat, sed sufficit naturæ prioritas, non positiue, sed negatiue sumpta per hoc significata, quod dicitur ens creatum ex se non habere esse: Quælibet enim res à Deo creata si bi derelicta non habet esse; ergo prius natura illi conuenit non esse, quam esse. Probatur sequela; quia esse conuenit illi ab intrinseco, s. ab efficiente, non autem ex se, ut hic etiam aduertit Vasquez.

CONTRA eandem concl. argumentatur Zumel. Obi. 4. Ordo affirmatiue exposcit existentiam utriusque extremi; ergo talis ordo reperiri non potest inter nihil & ens. Resp. antec. verum esse de ordine reali, non autem de ordine secundum rationem, secundum quem ordinem indifferenter dici potest ens habere ordinem ad nihil, & e contra dicit enim ordo relationis formaliter mutuum. Quare frustra laborat Ripa contra Val. & alios.

Ripa laborat
vanum.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Verum Deus possit aliquid creare.

AD Secundum sic proceditur. Videtur, quòd Deus non possit aliquid creare; Quia secundum Philosophum 1. Physic. Antiqui philosophi acceperunt ut communem conceptionem animi, ex nihilo, nihil fieri. Sed potentia Dei non se extendit ad contraria primorum principiorum, ut pote, quod Deus faciat, quòd totum non sit maius sua parte: vel quod affirmatio, & negatio sint simul vera, ergo Deus non potest aliquid ex nihilo facere vel creare.

2. Præterea. Si creare est aliquid ex nihilo facere: ergo creari est aliquid fieri. Sed omne fieri est mutari: ergo creatio est mutatio. Sed omnis mutatio est ex subiecto aliquo, ut patet per diffinitionem motus. Nam motus est actus existentis in potentia. ergo est impossibile aliquid à Deo ex nihilo fieri.

3. Præterea. Quod factum est, necesse est aliquando fieri. Sed non potest dici, quòd illud, quòd creatur, simul fiat, & factum sit: quia in permanentibus, quòd sit non est: quòd autem factum est, iam est: simul ergo aliquid esset, & non esset. Ergo si aliquid sit, fieri eius præcedit factum esse. Sed hoc non potest esse, nisi præexistat subiectum, in quo sustentetur ipsum fieri. Ergo impossibile est aliquid fieri ex nihilo.

4. Præterea. Infinitam distantiam non est pertransire. Sed infinita distantia est inter ens, & nihil. Ergo non contingit ex nihilo aliquid fieri.

Sed contra est, quòd dicitur Gen. 1. In principio creauit Deus cælum & terram, ubi dicit glo. quòd creare est aliquid ex nihilo facere.

Respondet. Dicendum, quòd non solum est impossibile à Deo aliquid creari, sed necesse est ponere à Deo omnia creata esse, ut ex præmissis habetur. Quicquid enim facit aliquid ex aliquo, illud ex quo facit, præsupponitur actioni eius, & non producitur per ipsam actionem. Sicut artifex operatur ex rebus naturalibus, ut ex ligno, & ære, quæ per artis actionem non causantur, sed causantur per actionem naturæ. Sed & ipsa natura causat res naturales quantum ad formam, sed præsupponit materiam. Si ergo Deus non ageret nisi ex aliquo præsupposito; sequeretur, quòd illud præsuppositum non esset causatum ab ipso. Oportet autem supra, quod nihil potest esse in entibus, quod non sit à quo præcedit. Deo, qui est causa vniuersalis totius esse. Vnde necesse est.

est

est dicere, quod Deus ex nihilo res in esse produxit. A in questione precedente a. primo, & secundo

q. preced.
ari. 2.

Ad Primum ergo dicendum, quod antiqui Philosophi, sicut supra dictum est, * non considerauerunt, nisi emanationem effectuum particularium à causis particularibus, quas necesse est presupponere aliquid in sua actione. Et secundum hoc erat eorum communis opinio, ex nihilo nihil fieri. Sed tamen hoc locum non habet in prima emanatione ab vniuersali rerum principio.

Ad secundum dicendum, quod creatio non est mutatio, nisi secundum modum intelligendi tantum. Nam de ratione mutationis est, quod aliquid idem se habeat aliter nunc, & prius. Nam quandoque est idem ens actualiter, se habens nunc & prius, sicut in B motibus secundum quantitatem, & qualitatem. Quandoque vero est idem ens in potentia tantum, sicut in mutatione secundum substantiam, cuius est subiectum materia, sed in creatione (per quam producit tota substantia rerum) non potest accipi aliquid idem aliter se habens nunc & prius, nisi secundum intellectum tantum: sicut si intelligatur aliqua res prius non fuisse totaliter, & postea esse. Sed cum d. actio, & passio conueniant in substantia motus, & differant solum secundum habitudines diuersas, ut dicitur in tertio Physicorum, * oportet, quod subtrahendo motui, non remaneant nisi diuersae habitudines in creatio, & creatio. Sed quia modus significandi sequitur modum intelligendi, ut dictum est, creatio significatur per modum mutationis. Et propter hoc dicitur, quod creare est ex nihilo aliquid facere, quamuis facere, & fieri magis in hoc conueniant, quam mutare, & mutari: quia facere, & fieri important habitudinem causae ad effectum, & effectus ad causam: sed mutationem ex consequenti.

D. 34.

Lib. 3. Phys.
lex. 20. &
21. 10. 2.

274.

Ad tertium dicendum, quod in his, quae sunt sine motu, similiter est fieri, & factum esse, siue talis factio sit terminus motus, sicut illuminatio: (nam simul aliquid illuminatur, & illuminatum est, e) siue non sit terminus motus, sicut simul formatur verbum in corde, & formatum est. Et in his, quod sit, est cum dicitur fieri. Sed significatur ab alio esse, & prius non fuisse. Vnde, cum creatio sit sine motu, simul aliquid creatur, & creatum est.

Ad quartum dicendum, quod obiectio illa procedit ex falsa imaginatione, ac si sit aliquid infinitum medium inter nihilum, & ens. Quod patet esse falsum. Procedit autem falsa haec imaginatio ex eo, quod creatio significatur ut quaedam mutatio inter duos terminos existens.

Forma Textus.

CONCL. est. Non solum non est impossibile à Deo aliquid creari, sed necesse est ponere à Deo omnia creata esse. Probatur. Si Deus non ageret nisi ex aliquo praesupposito; sequeretur, quod illud praesuppositum non esset causatum ab ipso; at nihil potest esse in entibus, quod non sit à Deo; ergo necesse est dicere, quod Deus ex nihilo res in esse produxit. Sequela maioris probatur. Quicumque facit aliquid ex aliquo, illud ex quo facit praesupponitur actioni eius; ergo, si Deus non ageret nisi. &c. Antecedens probatur ex artificialibus & naturalibus. Nam artifex operatur ex rebus naturalibus, ut ex ligno & aere, quae per artis actionem naturae: & rursus, ipsa natura causat res naturales quantum ad formam, sed praesupponit materiā. Minor autem probatur; quia Deus est causa vniuersalis totius esse; ergo nihil potest esse in entibus, quod non sit à Deo. Antecedens probatum est

Expositio Textus.

ADVERTE conclusionis sensum esse omnia à Deo esse creata, id est producta ex nihilo immediate vel mediate, ut hic explicat Ban. & post eum Mol. & Val. additis pluribus sacrarum litterarum & SS. Patrum dictis: ac praesertim August. qui lib. primo de Genesi contra Manichaeos cap. 6. sic loquitur: Deus rectissime creditur omnia de nihilo fecisse, quia etsi omnia formata de ista materia facta sunt, hac ipsa tamen materia de omnino nihilo facta est.

Secundo circa responsum ad secundum vide, quae diximus supra q. 25. art. 1. controu. vniuersa, ad argumenta Ferrar. ex hoc loco nitentis probare actionem non esse in agente, sed in passio.

ARTICVLVS TERTIVS.

Vtrum creatio sit aliquid in creatura.

AD Tertium sic proceditur Videtur, quod creatio non sit aliquid in creatura. Sicut enim creatio non sit accepta attribuitur creaturae, ita creatio non sit accepta attribuitur creatori: sed creatio actiue accepta non est aliquid in creatore. Quia si sic, sequeretur, quod in Deo esset aliquid temporale. Ergo creatio passiuè accepta non est aliquid in creatura.

240.
1. dist. 40.
q. 1. ad 1. ad
1. Et po. q.
3. 2. 3.

2 Præterea. Nihil est medium inter creatorem, & creaturam. Sed creatio significatur ut medium inter vtrumque. Non enim est creator (cum non sit aeterna) neque creatura: quia oportet eadem ratione aliam ponere creationem, qua ipsa crearetur, & sic infinitum. Creatio ergo non est aliquid.

3 Præterea. Si creatio est aliquid præter substantiam creatam, oportet, quod sit accedens eius. Omne autem accedens est in subiecto. Ergo res creata esset subiectum creationis: & sic idem est subiectum creationis, & terminus. e Quod est impossibile: quia subiectum prius est accedente, & conseruat accedens.

229 f

D Terminus autem posterius est actione, & passione, cuius est terminus: & eo existente cessat actio, & passio: igitur ipsa creatio non est aliqua res.

Sed contra. Manus est fieri aliquid secundum totam substantiam, quam secundum formam substantialem, vel accidentalem. Sed generatio simpliciter, vel secundum quid, qua fit aliquid secundum formam substantialem, vel accidentalem, est aliquid in generato. Ergo multo magis creatio, qua fit aliquid secundum totam substantiam, est aliquid in creato.

44.

Respondeo. Dicendum, quod creatio non ponit aliquid in creato secundum relationem tantum, quia quod creatur, non fit per motum, vel per mutationem. Quod enim fit per motum, vel mutationem, fit ex aliquo praesistente. Quod quidem contingit in productionibus particularibus aliquorum entium. Non autem potest hoc contingere in productione totius esse à causa vniuersali omnium entium, quae est Deus. Vnde Deus creando producit res sine motu. Subtrahendo autem motu ab actione, & passione, nihil remanet nisi relatio, ut dictum est, * Vnde relinquatur, quod creatio in creatura non sit, nisi relatio quaedam ad creatorem, ut ad principium sui esse: sicut in passione, quae est cum motu, importatur relatio ad principium motus.

D. 34.

Art. præ.
ad 2.

Ad Primum ergo dicendum, quod creatio actiue significata, significat actionem diuinam, quae est eius essentia cum relatione ad creaturam. Sed relatio

78